

ÚJABB GYARLÓSÁGOK

Regénybrikett VI.

APRÓ ISTVÁN

TBT kétélyei a karnyújtásnyira hömpölygő (kocsonyásan remegő) és mégis irreálisnak látszó valóságban gyökereztek. A többség számára langyosan, barnán, lustán müldögáló hétköznapiok mézfolyásában nyugtalanító villanások, kénköves, rövid villámok cikáztak át, de perzselésüket, pokolszagukat csak az árgus szemekkel figyelők és a véletlenül közelben lebzselők érzékelték. A közvetlenül sújtottak vonaglását is eltakarta az ostobán terpeszkedő, ragacsos homály. Pedig nem csupán a kétélyre, torokszorongató nyugtalanságra is okot adhatott volna a boszorkányüldözések és kirakatpercek laza, de makacsul ismétlődő sorozata. És szinte senki sem nyugtalanzkodott.

„Rothad az ember lelkiismerete” – állapította meg valaki pohárba horgasztott fővel, s Tihamérék mind bólogattak. A csendes borzadályon kívül azonban egyébre nem futotta, legkevesebb tucatszámú okból. Cselekedni? Mit? Mikor? Hogyan és kicsoda? Megszólalni? Hol? Hogyan és kinek a nevében? A lapok tele voltak a hivatalos álláspontok túlbuzgó, elvadult és émelyítően nyálkás „tolmácsolásával”, és aki szólhatott volna, még jó, ha hallgatott! (Mert kicsi ez a lapály, és könnyen számba vehetők az írástudók.

„Nincs még egy irodalom, amelynek annyi politikusa lenne, mint a miénknek. Írástudóink versengve bocsátják áruba lelküket a nyállal telefröcskölt szószékeken, dogmát magolnak, rossz álmaikban is jelszavakat kiáltoznak, és gátlástalan szenvtelenséggel ugródeszkának használják a vegetáló kisbbségi kultúrák pátyolgatására hivatott intézményeket. Mi sem természetesebb, hogy lélegzetvétel nélkül a maguk karrierjét foltozzatják, tászigálják egy-egy diplomáciai poszt dédelgetett ábrándja felé, és miért is csodálkoznánk, ha eme honfitársaink furcsán ellenünk vezénylik a nagyzenekart a karmesteri pódiumról, azaz fotelból? Nem kockáztathatják elvégre az amúgy is folyton hajszálón függő esélyt, s ha már eljutottak valahová

az emberevők közé, ha már benn vannak a buliban, még kevésbé állhatnak holmi gyanús igazságok, disszonánsan bégető áldozati bárányok mellé. Inkább saját magukat is meggyőzik arról, hogy renegát feszegésük nem árulás, hanem bölcs taktikázás. Ők és csakis ők, el is hiszik” – hangzott el a pohárba lógatott fejek egyik csendes-keserű összefogetésén.

Az írástudók csúful cserbenhagyták – nem csupán a kiszemelt bűnösöket, hanem TBT sandán pislogó nemzedékét is az előttük járókkal és az utánuk következőkkel együtt. A kivételek pedig maguk sem tudhatták, mikor kerül rájuk a sor.)

Vaskos túlzás volna azonban azt állítani, hogy Tihamérék mélabús és szorongásra született gyülekezete csupán és mindenekfelett a fentiekhez hasonló nagyléptékű traumákkal foglalkozott. Megvoltak a saját kis válságaik, panamáik, kisdéd karrieristaik, kitöréseik, hatalmi harcaik, frakciózásaik és mindehhez persze epés indulataik is.

Eljött például az idő, amikor a terv megvalósulásában igazából már nem hitt senki. Ennél is különösebb azonban, hogy nem is kívánta senki a sokszor megálmodott megvalósulást. Összegabalyodott nőügyek, régi és folyton felbőffenő sérelmek, anyagiaskodó viták, felhánytorgatások, részeg szemrehányások (a sima hányások mellett) és pletykák uralták a terepet.

A Tervet sikerült simán elfelejteni. Még hallgatólagos megegyezés sem kellett hozzá, magától elsüllyedt a múlt idő iszapjában. A sérelmek azonban maradtak, fel-felizzottak a pokoli mélységek legaljáról is. Furcsán megkeverték a gyarlóság démonai az emlékek kártyalapjait. Később ugyanis semmire sem lehetett már nyugodtan visszarévedni úgy, hogy háborítatlan maradjon az indulatok rothadó iszapja.

D. például mindig szívesen idézte fel magában és mások előtt egyaránt azt a csodálatos délutánt, amikor a megközelíthetetlennek hitt zöld szemű tündérrel a Dominóban ült, és beállított TBT Pusztai Péter frissen felfedezett könyveivel. Sohasem fogja elfelejteni, milyen magabiztos természetességgel karolta át a lányt hazafelé menet, és mindjárt be is nyúlt a félig nyitott, meleg kabát alá. Mintha csak tegnap lett volna, hosszú évek múlva is úgy emlékezett az engedelmesen tenyerébe simuló mellek forró lapulására. Aztán később a szobában a rossz, nyikorgó matracon kibontotta a mesés kis csöcsöket a flanelcsomagolásból, és hosszasan eljátszogatott velük. Újjával hegyesre pumpálta az addig melegben alvó bimbókat, majd nyelvvel benyálazta őket, s rájuk fújt, hogy még hegyesebbek legyenek. Szeme még könnyezett a tömény kocsmai füsttől, de azért jól látta a zöld szemekben és a bimbókon megvilanó kacér lámpafényt. (Abban mindannyian megegyeztek, hogy lenézték és sajnálták azokat, akik sötétben, a dunyha alatt szerettek. A szerelem csonka és torz a vizuális élmény, az érzékeket felcsigázó és tápláló látvány nélkül, amelyre sokáig emlékezni lehet. TBT pél-

dául azzal dicsekedett, hogy a legszebb, legvonzóbb nőt is hagyja felöltözni, ha ilyesmiben szemérmeskedik.)

D. maga sem tudta, honnan származik nagyvilági magabiztossága, de tény, hogy végig nyeregben érezte magát. Nem sietett, minden percét ki akarta használni a reggel még nem is sejtett győzelemnek. Lassan vetkőztette az engedelmesen simuló lányt, centiről centire húzta le róla a nadrágot, közben hol hasra, hol pedig hanyatt fordította, mint a grillcsirkét, hogy minden oldalról jól láthassa az elbőbukkanó feszes combokat, a piciny bugyiból kibuggyanó és a farmer szorításában annyiszor megcsodált popsit.

„Istenem, íme a világ legszebb fenekel!” – rebegte D., és a pillanat felejthetlenségének tudatában áhítattal benyúlt a kicsit már nedvesedő, selymes tapintású bugyiba.

Jellemző azonban, hogy D. később már nem örülhetett zavartalanul a szédítő nászröpülés feledhetetlen emlékének, mert a dolgok tényleg bolondul összezavarodtak. Először is minden tervezgetés, ígélet és könyörgés ellenére soha többé nem sikerült ágyba csálnia a zöldszeműt, de Ró persze megtudta az esetet, és mindenfélét üzengetett. Ez még nem lett volna olyan nagy baj, a fenyegetés komolytalannak bizonyult, de néhány hét múlva váratlanul elébe toppant az utcán, és egy csomó pénzt követelt tőle, mert a lány állítólag azt mondta, terhes maradt, mégpedig holtbiztosan az ő nyirkorgó matracán, vállalja hát legalább az abortusz költségeit. D. napokig próbálkozott, hogy személyesen beszéljen a lánnyal, órák után várta a sulis előtt, de Ró résen volt, az utolsó pillanatban mindig bevágódott, és elvitte az orra elől. Végül nem fizetett semmit, de az ügyet sohasem sikerült teljesen tisztázni. Még az sem volt biztos (legalábbis D. kételkedett benne), hogy valóban fennforgott-e a terhesség esete, a tettes kilétéről nem is beszélve. Ezzel szemben D. azt már maga is sokallta volna, jobban mondvá röstellte feltételezni, hogy Ró egyszerűen csak ilyen aljas módon próbált pénzt szerezni, bár kizárni teljesen ezt a lehetőséget sem lehetett. Még ennél is kellemetlenebb volt azonban, amikor TBT jóval később valahogy összejött a zöldszeművel, sőt annyira begerjedt, hogy feleségül akarta venni. Ebben az időszakban történt, hogy hajnali háromkor feldúlva beállított D.-hez, mert a lány szipogva „bevallotta” neki, hogy azon a bizonyos éjszakán őt D. tulajdonképpen megerőszakolta. Ezt az ügyet sem lehetett soha tisztázni, mert ekkor már nem hitt senki senkinek. Hiába fakadt ki D. végső elkeseredésében – „Saját kezüleg dugta be magának a micsodámat, te ökör!” – a homály csak sűrűsödött.

TBT végül nem vette el a zöldszeműt, és nem vette el Ró sem, valami jövővényhez ment férjhez, aki csinált neki két gyereket, és gyakran verte. D. egyszer találkozott vele, rettenetesen meghízott, a csodás lábszára vastag

tuskóvá formátlanodott, egyfolytában dőlt belőle a panasz, amiből D. csak annyit jegyzett meg, hogy a gyerekeinek csak az „apanyelvükön” szabad megszólalniuk. D. elbúcsúzott tőle, és elmenőben úgy látta, már a szeme sem igazán zöld, inkább szürke.

Egy nőügyet azonban még el lehetett volna felejtetni, akár a Tervet, de az elsőt követte a többi. Az Objektum végérvényesen elveszett a csatornaparti éjszakában, helyette családi házak, lakások víziói lebegtek a szemek előtt. A nősüléssel eleinte csak ugratták egymást, aztán szépen megnősültek sorban. (Ez az élet rendje.) Az utolsó nagy ficánkolások, a behódolás előtti villongások alkalmával pedig a sértett mennyasszonyok kihez is futhattak volna, mint éppen ahhoz, aki a legélesebb szűrást, a legfogcsikorgatóbb dühöt okozhatja? TBT sebzett medve módjára üvöltött, amikor este kipofozott feleségét másnap D. ágyában találta, és D. csaknem gutaütést kapott, amikor mennyasszonya egy ostoba veszekedés után faképnél hagyta, és Rót küldte vissza tiszta bugyiért. A nők azután persze rendre megtértek, csacsogva, ingerkedve öleltek nyakak nyakakat, és el is nyelt szépen mindent az idő, kivéve a veszett indulatok perzselő nyomát.

TB Tihamér egyszer azzal a szilárd elhatározással ült le egy üveg konyak mellé, hogy végérvényesen végiggondolja a szövevényeket, és megtalálja a módját, hogyan vonja ki magát a meg-megújuló ostoba jelenetekből. Odáig jutott ugyanis, hogy egy szál magában is belebonyolódott valamely földhözragadt vitába D-vel, Róval vagy akárki mással. Érvelt, támadott és védekezett, miközben úgy felhergelte magát, hogy napokig képtelen volt szabadulni a kínos, kisszerű tromfok pufogatásától, a dühtől. Józan pillanataiban ha egyéb nem, az bosszantotta, hogy már megint belement a játékba. (Játéknak nevezte, mert unalmas és fáradságos erőlködés lett volna jobb kifejezést találni mindarra, amit ez az ártatlan szó ez esetben takart.) A legrosszabb azonban az volt, ha a szóváltásra a valóságban is sor került, s ha engedve a veleszületett érzélgőségnek – főként persze tetemes mennyiségű alkohol elfogyasztása után és közben – megengedte magának, hogy gyengének (vagy ami ezzel egyenértékű), őszintének lássák. Az ilyen élmény azután kínos másnapokat szült, a tudatból folyton előtüremkedő kényszeremlékezeseket, hiába próbált másra gondolni, elfoglalni magát testi és szellemi fáradozással: először általában csak az jutott eszébe, hogy valamilyen kínos érzése volt, és a szorongásra máris beugrott maga az emlék. A kínlódás ilyenkor idővel háttérbe szorult, helyét a bosszúság váltja fel, sokáig kísért egy-két kaján vigyor, és ezt tetézi az egész kicsinyes badarság miatt érzett tehetetlen düh, amiért nem tud felette napi-rendre térni, hogy ráhagyná azokra, akiknek egyéb gondjuk sincs, hadd töltsse ki amúgy is sivár lelküket, de neki magának legalább több esze lehetne!

Az árgus szemekkel figyelők sokáig nem felejtik el a gyengeség óvatlan pillanatait, és ez a szorongás veszélyesebbik része, mert önmaga előtt még csak talál az ember megnyugtató alapot az elnézésre: többször már nem fordul elő, hiszen a lélek olyan gyorsan és olyan csodálatosan változik, csak tudatosítani kell a dolgot, és ellenállóvá válik a hasonló támadásokkal szemben. Arra az esetre pedig, ha mégsem annyira edzett és sérthetetlen, kerülni kell a kényes szituációkat.

„Berügni is csak akkor szabad, ha a hangulat irányzéka kezdettől fogva a jókedv vagy az ártatlan céltalanság felé mutat, és nem lógnak a levegőben felismerhető kötözködési szándékok akár saját, akár mások részéről. Hogy ezt nem lehet előre tudni? Legalább akkor, amikor lehet!” – vonta le TBT az egyetlen épkezláb tanulságot, s ha már elhatározásra jutott, meg is peszélte még egy konyakkal.

Miközben pedig TBT földhözragadt kicsinyességeivel bíbelődött, a gyarlóság villámai tovább cikáztak a mézsűrű homályban. Éppen egyedül ült a középső asztalnál, körülötte lármás társaságok zsibongtak, de csak a hangosabb kiáltások jutottak el a tudatáig. Révedezéséből Nagy tanárnéptárs harsány köszöntése rezzentette fel. Kicsit riadtan nyújtott kezét Nagy tanárnéptársnak (Így rögződött az iskolás évekből az agyalágyult megszólítás, és most már értelme sem igen lett volna átváltani tanár úrra), mert a zsibongás abbamaradt, és mindenki rájuk figyelt.

– Most jöttem a börtönből, fiam!

Tihamér kényszeredetten bólogatott, és szorongatta Nagy tanárnéptárs kezét, mert persze jól tudta, hogy az a „most” már legalább egy évvel azelőtt volt, de ez volt a legkevesebb, amit Nagy tanárnéptárs beinduló produkciójában esetleg kifogásolhatott. A szemek persze mind rájuk szegeződtek, de a zsibongás hamarosan folytatódott, mert letelepedve, Nagy tanárnéptárs suttogóra fogta a dolgot. Hosszan és szenvedélyesen suttogott, de TBT felét sem értette a homályos mondatoknak, legfeljebb az indulatok hullámvászásából következtetett a lényegre. Jól emlékezett arra a délelőttre, amikor a hűvös iskolafolyosón összetalálkoztak, és Nagy tanárnéptárs szeméből potyogtak a könnyek.

– Képzeld, elvették az útlevelemet! – ragadta vállon Tihamért a hórihorgas, de akkor furcsán görnyedt férfi, és a következő pillanatban elbődült, hogy beleremegtek a falak: – Én vagyok államellenes, én, aki parasztgyerekből küzdöttem fel magam idáig? Tihamér, mit akarnak ezek?!

Akkor sem tudott válaszolni, mint ahogyan most a kocsmában is hiába törte a fejét, mit mondhatna a zavaros tekintetű, fojtott hangon hadaró tanárnak. Úgy hallotta, odabent verték, és az ereit is felvágta, de közbeléptek.

– Tudod, kik tették ezt velem? – kérdezte egyszerre ismét teljes hangereővel.

TBT buzgón bólogatott, mert csakugyan tudta azt Nagy tanárnéptárs két kollégájáról, amit persze mindenhol tagadtak. Őt is kihallgatták annak idején az állambiztonság frissen vasalt emberei, de a beidézett diákok közül egyetlenegy sem tett terhelő vallomást, azaz talán egy hordott össze valami badarságot Nagy tanárnéptárs kijelentéseiről, valami Zoran nevű fickó, többszörös ismétlő, iskolakerülő, akinek persze intője volt történelemből. Nem volt azonban meglepő, hogy az ő szava többet nyomott a latban, mint a többieké együttvéve.

Tihamér legszívesebben elmenekült volna valahogyan a rögtönzött pódiumról, amivé a kocsmaközépi asztal átalakult, de ehelyett csak a kulcscsomót nézte Nagy tanárnéptárs kezében, amellyel szavainak nyomatékot kopogott a csíkos terítőn. Annyira hozzátapadt a tekintete, hogy a másik is észrevette, és azonnal rájátszott a témára.

– A kulcsomat nézed? Egyebem sincs, csak az a rossz Fityó, ami kinn áll a kocsmá előtt. Ez a kulcs pedig a népért tett szolgálatban kopott el ilyen vékonyra! Ide nézz, mi maradt belőle!

TBT engedelmesen kezébe vette a kulcsot, megtapogatta annak vékonyka húsát, és bólogatott. Nagyon jól tudta, hogy Nagy tanárnéptársnak semmije sincs, amikor börtönbe került, a felesége is elhagyta. Tihamérék annak idején osztályról osztályra jártak, és egy levelezőlapra aláírásokat gyűjtöttek, hogy lássa, legkedvesebb tanítványai nem feledték el, nem tagadták meg, mint az asszonya. Más egyebet nemigen tehettek, az iskolában többé még a nevét sem említették Nagy tanárnéptársnak. Elmúlt egy hónap, elmúlt fél év, de senki sem magyarázta meg, hova tűnt a történelemtanár. Mintha soha nem is létezett volna. Azaz Tihamér és néhány társa az ifjúsági szervezet képviselőiként részt vettek egy ízben egy ülésen, ahol végül is kerek percc feltették a kérdést:

– Hol van Nagy tanárnéptárs?

A teremben megállt a levegő, a kollégák a cipőjükkel kezdtek babrálni, a kolléganők a táskájukban kotorásztak, a titkár arcából kiszökött a vér – ez minden. A kérdésre senki sem válaszolt. (Évekkel később valaki megpróbálta előkeríteni azt a jegyzőkönyvet, amelynek ezt a kérdést is tartalmaznia kellett volna. A gondosan, szóról szóra vezetett dokumentumok között nyomát sem lelta a diákok illetően megnyilvánulásának, felfedezte viszont, hogy a kérdéses időszakból egy teljes jegyzőkönyv hiányzik.)

– Te tudod, kik tették ezt velem! – rázta bőszen Nagy tanárnéptárs TBT orra előtt a középpontba került kulcscsomót, és mély lélegzetet vett, olyanformán, mint amikor üvöltetni készül. TBT ismerte már a felcsattanásait, Nagy tanárnéptárs a leghálásabb anekdotahős volt az iskolában. Sokan nem szerették, különösen a magolós leányzók, mert nála vígan bezsonghatott az is, aki fejből bevágta a tankönyvből az aznapi leckét. Ilyesmi másik tanár-

nál nem fordulhatott elő. Pontosan ezért volt könnyű kinyírni, a szülők egy része is hangolt ellene, hiszen dédelgetett csemetéjük a megszokott ötösök helyett nála kisujjnyi kampókkal is felszerelkezett. Mindenféle idealizálás nélkül, Nagy tanárnéptárs tényleg a gondolkodást és a tájékozottságot értékelte, és nem ismert kivételt. Ha viszont magyarázott, kabarét vagy éppen drámát csinált az órából. Vad csatakiáltással levetette magát a katedra mögé: „Ratatatata!! Így támadtak a partizánok!”

TBT egyrészt mosolyogva az akaratlanul is felmerülő emlékeken, másrészt szorongva ült a füstben, és várta a fejleményeket. Semmiképpen sem tartotta okos dolognak a kocsmai nagyjelenetet.

– Etesd meg ezt a kulcsot azokkal, akik miatt börtönbe kerültem! – szakadt ki diadalmasan Nagy tanárnéptárs torkából az imént beszívott rengeteg levegő.

– Mi... micsináljak? – hebegett TBT meglepetten, mert erre a nagyon is konkrét feladatra egyáltalán nem számított.

– Esküdj meg, hogy megeteted velük!

TBT zavartan forgatta kezében a reá ruházott kulcsosomót, és abban a pillanatban nem látott kiutat az esküvés elől, márpedig ha odáig elmegy, a végrehajtásnak is meg kell történnie. Másodpercekre teljesen blokkolt az agya, aztán mégis kívágta magát:

– Jó, de legyen ez inkább csak szimbólum...

– Nem, nyeljük le! Nyeled le velük!

– Akkor mivel hajtja haza az autót? Jelképesen meg kell velük etetni mindazt a ganajt, amit felkavartak. Ebben megegyezhetünk.

– Kezet rá!

TBT hazafelé azon tűnődött, vajon hány oldalas jelentést fog holnap leadni az a besúgó, aki az egész estét betöltő cirkuszt végighallgatta. Szájában keserű volt a nyál, de nem köpött – úgyis hiába. Amit tudott, látott és megélt, úgysem tudta volna kiöklendezni.

(Folytatjuk)